

Roberta Santoro (*Università degli Studi di Bari “Aldo Moro”, Włochy*)

Educazione religiosa, disagio e minori. Commento alla sentenza della Corte di Cassazione italiana del 24 maggio 2018, n.12954

RIASSUNTO

Il presente lavoro ha ad oggetto una pronuncia emessa dalla Suprema Corte di Cassazione, con la recente sentenza del 24 maggio 2018, n.12954, che ha posto l'accento su tematiche riguardanti i minori e la loro educazione religiosa. La vicenda, definendo questioni inerenti alla separazione in presenza di minore, tratta il complesso argomento dell'intesa tra i genitori circa l'educazione da impartire (nello specifico quella religiosa), analizzando la legittimità del comportamento del padre di imporre alla figlia minore una religione diversa da quella dalla stessa praticata con la mamma, rilevando soprattutto l'aspetto del disagio, lamentato dalla stessa minore nel praticare questo “nuovo” culto. L'analisi, inoltre, porta a considerare che la scelta e la pratica di una religione rientra nella manifestazione del diritto di libertà religiosa, tutelato dall'art. 19 della Costituzione, conseguentemente, a poter ritenere ammissibile un autonomo diritto di libertà religiosa da parte del figlio minore, e a domandarci se l'esercizio di questo diritto possa contrastare con la divergente decisione di uno o di entrambi i genitori.

Parole chiave: famiglia; minore; educazione religiosa; stato di disagio; interesse

Religious education, state of discomfort and minors. A comment to the judgment of the Italian Supreme Court of Cassation of 24 May 2018, n.12954

SUMMARY

This work has as its object the judgment of the Italian Supreme Court of Cassation of 24 May 2018, n. 12954, based on issues related to children and their religious education. Involving two separated parents and their minor daughter, the matter deals with the difficult subject of the parental agreement on their child's education (in this instance the religious one). It analyses how legitimate the father's behavior was to impose on his minor daughter the practice of a religion that differed from the one followed by the child's mother and puts out

especially the discomfort caused to the minor, and lamented by her, in exercising this “new” cult. The analysis leads furthermore to considering that both the choice and the practice of a religion are part of the right to religious freedom, which is protected by art. 19 of the Italian Constitution, and, consequently, that a minor child’s own right to the religious freedom is considered eligible. Moreover, it allows us to ask ourselves whether this right can still be exercised in case it enters in contrast with one or both parents’ different decision.

Key words: family; minor; religious education; state of discomfort; interest; religious freedom; Law on Religion; freedom of conscience and religion

Edukacja religijna, stan dyskomfortu i osoby nieletnie. Komentarz do wyroku włoskiego Najwyższego Sądu Kasacyjnego z 24 maja 2018 r., nr 12954

Streszczenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest wyrok włoskiego Najwyższego Sądu Kasacyjnego z 24 maja 2018 r., nr 12954, odnoszący się do edukacji religijnej nieletnich. Decydując o kwestiach związanych z separacją małżonków, orzeczenie odnosi się do kompleksowej kwestii ich porozumienia w sprawie edukacji (w szczególności religijnej) potomstwa, analizując legalność zachowania ojca narzucającego nieletniej córce religię odmienną od tej, którą ona praktykowała z matką. Zwrócono przy tym przede wszystkim uwagę na stan dyskomfortu, wywołany przez praktykowanie tego “nowego” kultu, na który skarżyła się nieletnia. Przeprowadzone analizy prowadzą do wniosku, że wybór i praktykowanie religii wchodzi w zakres prawa do wolności religijnej, które jest chronione przez art. 19 włoskiej Konstytucji. Wynika stąd, że należy uznać autonomiczne prawo do wolności religijnej nieletniego dziecka, stawiając jednak pytanie, czy realizacja tego prawa może wchodzić w konflikt z odmienną decyzją jednego lub obojga rodziców.

Słowa kluczowe: rodzina; nieletni; edukacja religijna; stan dyskomfortu; interes; wolność religijna; wolność sumienia i religii